

УДК 793.5/7 (745/749)

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vas.21.2023.12132>

ХОРЕОГРАФІЧНО-МУЗИЧНИЙ АНАЛІЗ – СУПРОВІД ТАНЦЮВАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ЛЕМКІВЩИНИ

Олександр ПЛАХОТНЮК

<https://orcid.org/0000-0003-4130-8653>

кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри режисури та хореографії, Львівський національний університет імені Івана Франка (Львів, Україна) e-mail: oleksandr.plakhotnyuk@lnu.edu.ua

Анастасія ГРИНЕНКО

здобувачка першого рівня вищої освіти спеціальність «Хореографія» кафедри режисури та хореографії факультету культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка (м. Львів, Україна)

Андрій ЯЦЕЛЕНКО

<https://orcid.org/0000-0002-2853-5440>

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри режисури та хореографії Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна) e-mail: andrii.yatselenko@lnu.edu.ua

Розглянуто питання формування, вивчення та дослідження процесу формування хореографічної культури в Україні на прикладі українського етнографічного регіону Лемківщини. Висвітлено питання важливості поширення та популяризації української самобутньої хореографії, а також усвідомлення та розуміння важливості збереження традицій танцювальної української культури в сучасному світі.

Ключові слова: хореографія, танець, мистецтво, Лемківщина, український народний танець, танцювальна культура.

Постановка проблеми. Важливим є усвідомлення різноманітних ознак танцювальної культури сьогодення. Як зазначає О. Плахотнюк: «космополітичну ознаку танцювальної культури в мистецькому просторі сучасності можемо визначити наступними категоріями. Це нове прочитання архаїстично-традиційних поглядів на збереження народного танцю, формування новітнього етносвітогляду сприйняття фольклорного танцю країн світу, кожного національного осередку, етнічної групи в мистецькому просторі сучасності. Як результат розвиненості відео, теле, фіксації, мережі Інтернет-технологій розширюються можливості фіксації фольклорного танцю, його популяризації та донесення до глядачів усього світу»

[6, с. 8]. Отже, актуальною проблемою цього дослідження є проведення аналізу хореографічно-музичного супроводу танцювальної культури Лемківщини.

Мета роботи – розглянути виразні ознаки національної танцювальної культури України на прикладі танців Лемківщини, а також їх тенденції сприйняття в контексті інтеграційних та глобалізації світового мистецького простору початку XXI століття.

Формулювання цілей дослідження: дослідження хореографічної спадщини Лемківщини та історичних факторів, що вплинули на її формування.

Методологія дослідження полягає в застосуванні методів об'єктивності, історизму в порівняльному та культурологічно-мистецькому аналізі хореографічних процесів. Історико-культурний – для вивчення історії етнічного регіону Лемківщини та історичних факторів, що вплинули на формування хореографічної культури лемків. Метод узагальнення – для опрацювання теоретичних джерел, формування власних висновків на основі опрацьованої літератури та інших джерел інформації. Методи проведення наукового аналізу – для дослідження етнічного регіону Лемківщини, розкладаючи його на складові елементи (географічні особливості, історія, побут, звичаї, хореографічне мистецтво).

Наукова новизна роботи полягає в розширенні уявлень про функцію хореографічного мистецтва у формуванні сприйняття повноцінного танцю в сучасній науці. Також вона полягає в окресленні основних виражальних ознак танцювальної культури Лемківщини.

Аналіз досліджень. Виконання завдань дослідження неможливе без ознайомлення з основними науково-літературними джерелами. Найбільш наповненою інформацією саме про хореографічну спадщину лемків є праця Р. Герасимчука «Народні танці українців Карпат. Бойківські та лемківські танці» [1]. О. Голдрич «Танцюймо разом» [2], стаття О. Заставного «Хореографічна культура Лемківщини в контексті національної спадщини України» [3], С. Зубатов «Методика викладання українського народного танцю» [4], Б. Стасько «Хореографічне мистецтво Івано-Франківщини» [7] та ін. У своїх працях вони виклали багато інформації щодо танцювального мистецтва Лемківщини: походження різноманітних танців, характерні рухи, костюми, кількість виконавців, манеру виконання тощо.

Виклад основного матеріалу. Лемки – етнічна група українців. Територія Лемківщини – це найвіддаленіший на південний захід край української етнічної території. До етнографічного району Лемківщини відносять обидва схили низьких Бескидів та Карпатський хребет, що поділяють цей район на південну Лемківщину (Закарпаття) та північну (Прикарпаття). Більшість Лемківщини зараз належить території Польщі, південно-східна частина – Словаччині, і лише східна смуга закарпатської частини належить Україні [7]. Загалом більшість науковців вважає територією розселення лемків західну частину Карпат та обидва схили Нижніх Бескидів.

Свою назву лемки отримали від сусідніх народів унаслідок вживання в розмові діалектної частки лем, яка означала «лише». Вона трапляється в джерелах з XVI століття. Останнім часом існують й інші теорії походження цієї назви: жителі Закарпаття здавна називали себе лемаки або назва пішла від власного імені Лемко [7, с. 306].

Давніми предками лемків, як і бойків, вважають слов'янське плем'я білих хорватів, яке проживало в Карпатах і Прикарпатті. У княжі часи лемки належали

Київській Русі, Галицько-Волинському та Галицькому князівству. Багато років саме цю територію намагались загарбати багато народів, проте найтрагічніші події відбулися вже в новітні часи після Другої світової війни. Внаслідок змови між урядами Польщі та СРСР лемків було переселено з етнічних земель на північний захід Польщі, ближче до Німеччини. Влада робила це для того, щоб асимілювати лемків з поляками та німцями, знищити представників прадавньої української культури та будь-які згадки про їхній побут, звичаї та традиції. Ці події отримали назву операція «Вісла» та відбувались упродовж 1947 року [8, с. 17].

З того часу лемки протягом майже 73-х років намагаються захистити свою самобутність, націоналізм, вірність Україні, право жити на своїй землі; вони намагаються зберегти та зібрати розгублений лемківський фольклор, домагаються історичної справедливості щодо визнання на державному рівні так званого «виселення» – геноциду. На жаль, під час проведення операції «Вісла» багато матеріалів про лемків було втрачено, проте зараз науковці та самі лемки намагаються відродити свою культуру, зокрема мову, діалект, музику, танці, одяг тощо [1, с. 51].

Побут лемків, їхні звичаї, традиції та святкові обряди. Основні заняття лемків – хліборобство та тваринництво. Саме хліборобство посідало головну роль, адже природні умови були більш сприятливими, ніж, наприклад, у бойків, для обробітку землі та вирощування зернових культур.

Тваринництво було різним для різних поселень лемків і також залежало від природних умов. Наприклад, у звичайних селах здебільшого тримали корів, а от високогірні полонини були найбільше пристосовані до утримування овець. Загалом вівчарство мало досить велике значення для населення Лемківщини, адже вівці давали не лише м'ясо, молоко (із якого згодом робили бринзу та інші види сиру), а й вовну, яку використовували для виготовлення одягу.

З інших видів занять вагоме значення мало лісорубство, сплав лісу, ткацтво (майже в кожній хаті був власний ткацький верстат), гончарство, бондарство тощо [3, с. 307; 8, с. 33].

Жили лемки у власних хатах з окремим двором. На кожному подвір'ї обов'язково знаходились сама хата, сіни, комора, кухня, хижка, боїще, стайня, возівня. Також окремо біля хати будували оборіг (місце для зберігання сіна).

Лемки завжди вважали надважливим завданням відзначати усі свята календарного та сімейного циклу. Майже всі різноваріативні риси української календарної обрядовості були відомі лемкам: Святвечір з його міфологією зв'язку з душами померлих, свято Різдва з колядками, Щедрий вечір напередодні Йордана та форми освячення води, особливості відзначення Стрітіння, Великодній піст, обряди на Великдень чи Благовіщення (наприклад, передвеликодні дівочі ігри, фарбування яєць, випікання пасок та освячення кошика), святкування свят літнього циклу (Івана Купала, Петрі і Павла, Спаса і т. д.).

Усі ці свята супроводжував особливий український фольклор, наприклад, традиційні ворожіння на Андрія чи виконання колядок на Різдвяні свята. Також під час виконання веснянок дівчата часто грали «в Зельмана». Це традиційна гаївка, яку виконують перед Великоднем, притаманна для Галичини.

Також було досить багато обрядів, пов'язаних і з особистими сімейними святами (народженням дитини, весіллям чи навіть похоронами).

Наприклад, уважалось, що перше купання дитини має сильне магічне значення, тому у воду кидали свячене зілля, зерно, гроші, коріння різних трав, додавали меду

і молока. Весілля також супроводжувалось різноманітними обрядами, наприклад, староста під час сватання мусив зв'язати руки наречених рушником, тримати над їхніми головами хліб та поливати свяченою водою. Також саме на заручинах визначали величину посагу за нареченою. А от під час похоронів когось із селян обряди були дуже незвичними та навіть трохи дивними. Під час похорону не було прийнято сумувати, а навпаки потрібно було ніби «розсмішити» покійника, смикаючи його за ноги чи волосся, лоскочучи його [3, с. 307].

Серед звичаїв для молоді були, звичайно, вечорниці. Щовечора дівчата та хлопці йшли на вечорниці, а в кінці вечора, коли вже ставало сумно і був час йти додому, хлопці ставали з однієї сторони дороги, дівчата – з іншої, а потім хлопці кидали дівчатам свої капелюхи. Якщо дівчина зловила капелюх юнака, то йшла додому разом з ним. Звичайно, на вечорниці приходили і старші люди. Найшановніший господар у селі приносив бочку, ставив її всередину кола, а всі решта гості обтанцьовували її. Пара, якій першій вдалося залізти на бочку та станцювати на ній, вважалася найкращою [1, с. 54].

Особливості танцю лемків та музичний супровід хореографії цієї етнічної групи. Народні танці українців-лемків, подібно як танці гуцулів чи бойків, мають основні елементи, характерні для загально знаних в Україні народних танців. Крім того, вони відрізняються своєрідною лемківською специфікою, яку зумовили культурні взаємовідносини з сусідніми народами, а саме зі словаками, поляками та мадярами. Тому в деяких танцях, створених саме лемками, певну роль відіграють елементи з танців інших народів.

Танці лемків поділяються на:

- старовинні і новіші коломийкові;
- старовинні і новіші козачкові;
- танці іншої структури (їх ще можуть поділяти на танці з парним ритмом 2/4, танці з непарним ритмом 3/4, танці з мішаним парним і непарним ритмами 2/4 + 3/4, а також хороводи).

Лемківські коломийкові танці. Як вже відомо, їх поділяють на новіші та старовинні. Головному їх виконують під час обрядів.

До старовинних коломийкових танців лемків можна віднести танці «Ровна», «Коломийка» та «Лемківський танець».

Танець «Ровна» виконували переселенці із Західної Лемківщини. Його виконують переважно танцівники старші за віком, у повільному темпі, приспівуючи пісню; якщо виконує молодь, то вони танцюють у швидшому темпі без виконання пісні. Основний крок – обертовий.

Танець «Коломийка» є старовинним і головним танцем усіх українців із західних областей. Об'єднання культури з іншими народами призвело до того, що на Лемківщині «Коломийку» вже давно замінив «Обертак», тому що «Коломийку» виконували не так часто. Переважно цей танець виконують у колі: може бути замкнуте коло, а може бути розірване коло з пар.

До новіших коломийкових танців можемо віднести танець «Верховина», створений ще у XIX столітті. Його виконували під мелодію пісні «Верховино, світку ти наш». Він складається з двох частин: перша виконується під повільний темп, друга – під швидкий. «Верховину» виконують хлопці та дівчата в парах.

Лемківські козачкові танці. До старовинних козачкових танців можемо віднести танці «Козак», «Присіданий» і «Танець колядників».

«Козак» лемки танцюють здавна, адже за письмовими та музичними документами його виконували ще до 1914 року (головному на весіллях). Хореографічна будова має одну або дві фігури. Перший варіант можуть танцювати або хлопці, або хлопці з дівчатами в колі з пар. Всередині кола один хлопець. Хлопці виконують прибивання або тропачки, а також присядку, а дівчата – лише тропачки і танцюють більш стримано. Другий варіант танцюють у двох фігурах: коло з пар і всередині одна пара (виконують крок «тропіт»), а у другій фігурі змінюють тримання в парах і виконують обертовий крок.

«Присіданий» виконується в колі, які виконують лише один крок – «присядку». Танець сам по собі дуже короткий, адже потребує великої затрати енергії.

«Танець колядників» виконується разом зі співом та музикою. Хореографічна будова має лише одну фігуру – розірваний ряд та один крок, характерний для цього танцю. «Танець колядників» виконували раніше у кожній хаті, де колядники склали новорічні побажання. Також у ньому простежуються елементи старовинного танцю «Пляс», який на Гуцульщині зберігся ще з часів Київської Русі.

До новіших козачкових танців відносять «Козачок», «Гопак», «Медведок».

Танець «Козачок» лемки подібно як «Козак» виконували ще у XVIII столітті. Цей танець танцюють два хлопці, тримаючись за праву руку, зрідка цей танець виконують хлопці і дівчата.

«Гопак» лемки танцюють частіше з часів Першої світової війни. Мелодія цього танцю останніми роками заміняла мелодії танців «Присіданий», «Козачок», «Козак». Танець виконують під одну загальнопоширену в Україні мелодію «Гопак». Танець заснований на фігурі розірване коло з пар.

Танець «Медведок» називали ще бойцятовським, що свідчило про на його походження від бойків. Танець є сольним, виконує його чоловік. Рухи танцюриста представляють рухи ведмеда, який приспіває пісню під час танцю. Танець може містити не лише базові рухи, а й індивідуальні доповнення танцюриста.

Лемківські танці іншої структури. До танців з парним ритмом належать «Карічка» і «Дупак».

Назва танцю «Карічка» означає коло, яке створюють танцюристи. Найчастіше танець виконують лише дівчата. Цей танець побутує в лемків, які проживають на території Закарпаття або Словаччини. Заснований танець на одній фігурі – замкненому колі та на основному кроці танцю. Основний крок дещо схожий на основний крок гуцульського танцю «Півторак».

«Дупак» – це чоловічий лемківський танець, також його ще можуть називати «жидок» або «жидик». Назва танцю походить від неправильних поклонів танцюристів, тобто їх плечам, а не один одному, як це повинно виконуватись. Друга назва жидик засвоєна зі слів пісні, яку танцюристи співають під час виконання. Цей танець вважається жартівливим. Основна хореографічна фігура – коло.

До танців з непарним ритмом відносять «Обертак», «Потряска» і «Круглий». Усіх їх часто виконують під час весіль чи святкових забав.

«Обертак» завжди виконують першим у весільних обрядах. Танець киновують по колу основним обертовим кроком.

«Потряска» заснована на основних елементах танцю «Вальс», а також на перпендикулярних рухах корпусу танцюриста. Назва означає, на те, що танцюрист злегка потрясується, виконуючи рухи.

Танець «Круглий» описує фігуру, в якій виконують танець. Використовують лише одну фігуру розірване коло в парах та один основний крок.

До танців з мішаним ритмом відносять «Весільний танець» і «Крижованець».

«Весільний танець» має двочастинну будову і заснований на танцях потряска і коломийка. У першій частині ритм $3/4$, а в другій – $2/4$. Основна фігура – розірване коло з пар, яке застосовують два рази.

«Крижованець» виконували на Лемківщині ще в період 1910–1927 років та називали «крижівец» або «крижачок». Танець також має двочастинну будову: у першій виконується мелодія у ритмі $3/4$, а в другій – та сама мелодія, але у швидшому ритмі $2/4$. Хореографічна будова складається з двох фігур: перша – хрест, друга – розірване коло з пар.

Хороводи. Хороводні танці у дівчат виконувались навесні в час великодніх свят та були обрядовими. Вже згодом хороводи стали просто танцювальними забавами. Здебільшого їх виконували під час вечорниць, навколо вогнища або на свята. Найвідоміші танці-хороводи лемків – «Мотаний танец, або танец без конца», «Мости» тощо.

«Мости» виконували у швидкому темпі. Хореографічна будова – два ряди танцюристів, що стоять один за одним. Дівчата стоять розвернуті один до одного та тримаються обома руками за хустинки.

«Мотаний танец» складається з елементів так званого «Кривого танцю». Дівчата тримаються за руки і створюють фігуру підкови. Під час танцю дівчата обов'язково виконують пісню [5, с. 120].

Лемки танцюють стримано, особливо легко, із сильним згинанням ніг та поворотами корпусу вправо та вліво. Колективне виконання танцювальних рухів у замкнутому колі застосовується не тільки у структурі коломийкових та козачкових, а й у танцях з ритмом $3/4$. Часте використання цього ритму привело до використання притупів та кроків з перпендикулярними рухами. Деякі рухи виконують з ковзанням ніг. Заміна кругового кроку коломийкових танців на виконання основного кроку танцю «Полька» на початку та в кінці танцю, а також використання прийомів симетрії зумовило те, що до і після танцю «Гопак» лемки танцюють круговий крок «Польки». У деяких давніх танцях, як «Ровна», виконавці, роблячи ходи, переносять півколом ноги, що зумовлює характерні хитання корпусу.

Танці лемків побудовані з 1–3 фігур. Основне значення має фігура «коло», складена з окремих пар танцівників. У мелодіях танців простежується часті повторення мотивів. Лемки також можуть використовувати танці в повільному темпі. У мішаному темпі існує поєднання ритмів ($2/4 + 3/4$).

Багато особливостей лемківський танців пов'язано з використанням у них окремих елементів словацьких, угорських та польських народних танців. Зі словацьких народних танців пішло легке виконання кругових кроків, сильне згинання ніг та корпусу, часте застосування кроку «Польки» і «Вальсу». З угорських народних танців – крок з перпендикулярним рухом, повороти корпусу вліво та вправо, одночасна побудова танцю у швидкому та повільному темпі. З польських народних танців – виконання танцівником перед музикантами будь-якої пісні або мелодії, яку вони починають грати, а парубок та дівчина починають танцювати під неї у колі.

Як я вже згадувала, культурні взаємовідносини з сусідніми народами значно відобразились на танцях лемків. Тому в лемків залишився цілий ряд самотніх

варіантів польських («Краков'як», «Мазурка»), чеських («Полька», «Тромбля», «Грожена», «Колічко»), німецьких («Вальс», «Піввальс», «Лінкс», «Штаер»), угорських («Мадяр», «Чардаш») танців, у яких збереглась їхня першооснова. Однак вони всеодно вирізняються особливим стилем, притаманним саме лемкам [7, с. 376].

Серед музичних інструментів, які використовували лемки для створення музики, були сопілка, трембіта, дрімба, цимбали, скрипка, бубен, акордеон [7, с. 308].

Приклади лемківських танців у виконанні сучасних танцювальних колективів. Зараз у багатьох танцювальних колективів існує тенденція до відновлення культурного спадку нашої держави, тому культура Лемківщини не стала винятком. Зараз зрозуміло, що багато балетмейстерів, які працювали над постановкою лемківських танців, звертають увагу на дотягнутість ніг та стоп, постановку корпусу тощо, тобто хочуть академізувати лемківський танець. Одним з таких балетмейстерів є викладач Львівського коледжу культури та мистецтв О. Копильчак. На основі студентського ансамблю танцю «Діброва» він підготував постановку танцю «Колечко», який є одним із творчих доробків лемків.

Також над доробками лемківського фольклору працює викладач кафедри естрадно-фольклорного співу Харківської державної академії культури Г. Бреславець. На основі колективу «Розмарія» було створено сучасну постановку на матеріалі фольклору Лемківщини. Дівочий танець «Карічка», знайдений та записаний у закарпатських лемків Н. Веселовою, вже протягом багатьох років є в репертуарі Заслуженого ансамблю пісні і танцю «Верховина» м. Дрогобич.

Також багато танців Лемківщини є в репертуарі багатьох дитячих хореографічних колективів:

- Зразковий дитячий ансамбль народного танцю «Вінок Надзбручання» м. Чортків, худ. кер. В. Гудов (танці «Фрасрка», «Карічка», «Лемківські барви»).
- Дитячий хореографічний колектив «Золоті діти» м. Трускавець, худ. кер. О. Мовсієнко (танці «Киваний», «Вальс», «Обертас»).
- Народний дитячо-юнацький хореографічний ансамбль народного танцю «Полуничка» м. Львів, худ. кер. Н. Добинда (танець «Лемківський чардаш») [1, с. 60].

Висновки. Хореографічна та музична культура Лемківщини має власний та унікальний характер, який відображає традиції, історію та специфіку цієї етнічної групи. Музика для цих танців зазвичай грається на автентичних народних інструментах, таких як скрипки, трембіти, драки та барабан. Одяг для традиційних лемківських танців відображають культурну спадщину та регіональну належність. Танцювальна культура Лемківщини відображає соціокультурний контекст історії цього етносу, включаючи його спільноту, віру, свята та звичаї. Танці можуть відбуватися під час релігійних обрядів, весіль та інших важливих подій. Загалом хореографічна та музична культура Лемківщини є багатшаровою та барвистою, відображаючи багатий спектр традицій, вірувань і спільнотних зв'язків цієї етнічної групи. Вона є важливою частиною культурної спадщини Лемківщини, що відображає неповторність українського хореографічного мистецтва.

Список використаної літератури

1. Герасимчук Р. Народні танці українських Карпат. Бойківські і лемківські танці. Львів : Національна академія наук України. Інститут народознавства, 2008. К. 2. 318 с.
2. Голдрич О. Танцюймо разом: Танці з репертуару народних ансамблів вишів м. Львів: «Черемош», «Полонина», «Підгір'я». Львів : Сполом, 2006. 288 с.
3. Заставний О. Хореографічна культура Лемківщини в контексті національної спадщини України. Хореографічна культура – мистецькі виміри», упоряд. О. Плахотнюк. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, кафедра режисури та хореографії, 2020. Вип. 8. С. 51–63.
4. Зубатов С. Методика викладання українського народного танцю. Другий рік навчання : підручник. Київ : Вид-во Ліра-К, 2018. 416 с.
5. Макарчук С. Історико-етнографічні райони України : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 352 с.
6. Плахотнюк О. Етносвітогляд фольклорного танцю в мистецькому просторі сучасності. Актуальні питання гуманітарних наук : Міжвузівський зб. наук. праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич : Гельваніка, 2021. Вип. 35. Т. 5. С. 4–8. DOI : <https://doi.org/10.24919/2308-4863/35-5-1>
7. Стасько Б. Хореографічне мистецтво Івано-Франківщини. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2004. 312 с.
8. Українська минувшина. Ілюстрований етнографічний довідник. Редколегія А. Пономарьов, Л. Артюх, Т. Косміна та ін. Київ : Либідь, 1994. 256 с.

References

1. Herasymchuk, R. (2008). Narodni tantsi ukrainskykh Karpat. Boikivski i lemktivski tantsi. Lviv: Natsionalna akademiia nauk Ukrainy. Instytut narodoznavstva, K. 2, 318 p. [in Ukrainian].
2. Holdrych, O. (2006). Tantsiuimo razem: Tantsi z repertuaru narodnykh ansambliy vyshiv m. Lviv: «Cheremosh», «Polonyina», «Pidhiria». Lviv : Spolom, 288 p. [in Ukrainian].
3. Zastavnyi, O. (2020). Khoreohrafichna kultura Lemkivshchyny v konteksti natsionalnoi spadshchyny Ukrainy. Khoreohrafichna kultura – mystetski vymiry», uporiad. O. Plakhotniuk. Lviv : LNU imeni Ivana Franka, kafedra rezhysury ta khoreohrafii, 8, 51–63. [in Ukrainian].
4. Zubatov, S. (2018). Metodyka vykladannia ukrainskoho narodnoho tantsiu. Druhyi rik navchannia : pidruchnyk. Kyiv : Vydavnytstvo Lira-K, 416 p.
5. Makarchuk, S. (2012). Istoryko-etnohrafichni raiony Ukrainy : navch. posibnyk. Lviv : LNU imeni Ivana Franka, 352 p. [in Ukrainian].
6. Plakhotniuk, O. (2021). Etnosvitohliad folklornoho tantsiu v mystetskomu prostori suchasnosti. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk : Mizhvuzivskyi zb. nauk. prats molodykh vchenykh Drohobytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Drohobych : Helvanika, 35, 5, 4–8. DOI : <https://doi.org/10.24919/2308-4863/35-5-1> [in Ukrainian].

7. Stasko, B. (2004). Khoreorafichne mystetstvo Ivano-Frankivshchyny. Ivano-Frankivsk : Lileia-NV, 312 p. [in Ukrainian].

8. Ukrainska mynuvshyna. (1994). Iliustrovanyi etnografichniy dovidnyk. Redkolehiia A. Ponomarov, L. Artiukh, T. Kosmina ta in. Kyiv : Lybid. 256 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії 11.08.2023.

Прийнята до друку 21.09.2023

CHOREOGRAPHIC AND MUSICAL ANALYSIS OF DANCE CULTURE ACCOMPANIMENT OF LEMKIV REGION

Oleksandr PLAKHOTNYUK

<https://orcid.org/0000-0003-4130-8653>

Candidate of Art, Associate Professor,

The Lviv National University of the name of Ivan Franco.

The Department of Direction and Choreography.

(Lviv, Ukraine) e-mail: oleksandr.plakhotnyuk@lnu.edu.ua

Anastasiya HRYNENKO

student of the first level of higher education, specialty «Choreography»

The Lviv National University of the name of Ivan Franco.

The Department of Direction and Choreography. (Lviv, Ukraine).

Andriy YATSELENKO

<https://orcid.org/0000-0002-2853-5440>

Candidate of Pedagogical Sciences,

The Lviv National University of the name of Ivan Franco.

The Department of Direction and Choreography.

(Lviv, Ukraine) e-mail: [e-mail: andrii.yatselenko@lnu.edu.ua](mailto:andrii.yatselenko@lnu.edu.ua)

The matter about formulation, study and investigation process of the formulation of choreography culture in Ukraine as for example of Ukrainian ethnographic region of Lemkivshchyna is considered in the given article . The outlining of the matters of the importance of spreading and popularization of Ukrainian original culture, therefore the understanding and realization of the importance of saving the traditions of dancing Ukrainian culture in the modern world is done. The object of the article – to consider the eminent features of the national dancing culture of Ukraine on the basis of the example of the dances of Lemkivshchyna, and also their tendencies of the perception in the context of the integrated changes and globalization of world art space at the beginning of 21st century. The investigation formulating objects: the investigation of the choreography heritage of Lemkivshchyna and historical facts which affected its formulation. The methodology of the investigation: consists of approbation the methods of objectivity, historicism in comparative and art cultural analysis of choreographic processes. Art historic method – for learning the history of the ethnic region of Lemkivshchyna and historical factors

which influenced the formulation of the choreography culture of the lemky authority. The method of generalization – for working out the theoretical references, formulation personal summaries on the basis of processed literature and other possible references. The method of providing the scientific analysis – for the investigation of the ethnic region of Lemkivshchyna, segmenting it to several elements (geographic peculiarities, history, lifestyle, customs, choreographic art). The scientific novelty of the given article deals with the extension of the concepts of the function of choreographic art in the formulation of the perception of the high-grade dance in modern science. Also it consists in outlining the expressive features in the dancing culture of Lemkivshchyna. Summaries. The choreographic and musical culture of Lemkivshchyna has its own and unique character, which reflects the traditions, history and specification of this ethnic group. The principal features of the choreographic musical aspect of dancing culture of Lemkivshchyna concludes in few issues. The music is often played on authentic folk musical instruments such as violins, trembitas, drakys and baradan. The clothes for traditional lemky's dances reflect the cultural heritage and regional identity. The dancing culture of Lemkivshchyna represents social cultural context of the history of the given ethnos including its authority, belief, holidays and customs. The dances can be performed during religious ceremonies, weddings, and other important occasions. Generally, the choreographic and music culture of Lemkivshchyna is multi-layered and colorful displaying the high range specter of traditions, beliefs and authorities bounds in the entire ethnical group. It sustains the important part of the cultural heritage of Lemkivshchyna that represents the uniqueness of Ukrainian choreographic art.

Keywords: Choreography, dance, Lemkivshchyna, lemky, Ukrainian original culture, choreographic art, ethnographic region, ethnic group, Ukrainian folk dance.